VIIKONVAIHDE

PASSIPAIKALLA

Perinne jalostuu

Hallitusrintaman supistuminen 101 kansanedustajan kokoiseksi toi outoja ongelmia. Valiokuntapaikkojakin joudutaan muuttamaan kesken vaalikauden.

”Vakiintuneen periaatteen” mukaan enemmistöhallituksen puolueilla on enemmistö valiokunnissa, sanoo puhemiesneuvosto. ”Vakiintunut periaate” on puhemies **Eero Heinäluoman** (sd.) lempisanontoja hänen ohjatessaan eduskuntatyötä. Tässä tapauksessa vakiintunut periaate löytyi ensimmäistä kertaa, kun halutaan eduskunnan nauttivan hallituksen luottamusta.

Sinipunalla on enemmistö kaikissa muissa varsinaisissa valiokunnissa paitsi maa- ja metsätalousvaliokunnassa. Sinne pyrkii vaalikauden alussa aina monin verroin enemmän keskustalaisia kuin puolueen kiintiö on. Jakoneuvotteluissa keskusta saa yleensä ylimääräisen paikan ja luopuu omastaan toisaalla.

Sosialidemokraateille puolestaan maatalousvaliokuntaan joutuminen on komennus Pirunsaarelle, paitsi **Kari Rajamäelle** (sd.), joka vaalien jälkeisenä maanantaina kello 7.00 roikkuu ryhmäkanslian ovella paikkaa jonottamassa.

Nuorta kansanvaltaa

Kapeapohjainen hallitus on niin harvinainen, että vertailukohtia pitää etsiä vuosikymmenten takaa. Tilannetta on rinnastettu **J.K. Paasikiven** ensimmäiseen hallitukseen vuodelta 1918, jonka takana oli teoriassa 103 kansanedustajaa.

Paasikiven asema oli toki erilainen, koska oppositio oli silloin joko ammuttu, vankilassa tai maanpaossa.

Eikä Suomessa ollut siihen aikaan parlamentarismia. Hallituksen tuli nauttia vain nimittäjänsä, siis keisarin tai hänen sijaisensa valtionhoitajan luottamusta.

Keisarin ylivallasta luovuttiin vasta 1981, kun pääministeri **Mauno Koivisto** (sd.) ilmoitti, ettei presidentti ratkaise hänen hallituksensa olemassa oloa. Niin nuori on perinteinen pohjoismainen kansanvalta Suomessa.

Sekavia numeroita

Puhemies Eero Heinäluoman tällä vaalikaudella tarjoamiin uutuuksiin kuuluu eduskuntaryhmille tarjottu laskenta-apu. Virkamiehet laskevat oppositiolle, paljonko sen tarjoamat muutokset budjettiesitykseen maksavat.

Hyvä, että keskustelussa voidaan esittää vertailukelpoisia lukuja. Usein poliitikon numeropää kehittelee silti aivan päättömiä rinnastuksia luottaen, etteivät ”tavalliset” ihmiset kuitenkaan asioita ymmärrä.

Sinuhe Wallinheimo (kok.) ihmetteli, miten hallitus saa sosiaalihuoltolain uudistuksen maksamaan 32 miljoonaa ja Kuntaliitto 150 miljoonaa. Kokenut **Erkki Virtanen** (vas.) lohdutteli, että valtiovarainministeriö antaa aina vähemmän rahaa kuin oikeasti tarvitaan ja Kuntaliitto aina liioittelee kustannuksia.

Haaskalla tavataan

243-sivuinen sosiaalihuoltolaki on esimakua vaalikauden lopun painopisteestä. Kruununa on tuleva sote-uudistus. Ryhmien sosiaaliasiantuntijat saavat kerrankin puhua kyllikseen.

Vahvimmin ovat äänessä keskustan **Juha Rehula** ja **Anu Vehviläinen**, perussuomalaisten **Arja Juvonen** ja **Kimmo Kivelä**, SDP:n **Anneli Kiljunen** ja **Merja Mäkisalo-Ropponen**, vasemmistoliiton Erkki Virtanen ja vihreiden **Outi Alanko-Kahiluoto**.

Onneksi nykyisen peruspalveluministerin **Susanna Huovisen** (sd.) asiantuntemus ja rauhallisuus riittää.

Kaikki muutkin edustajat osallistuvat sosiaalikeskusteluun, koska vaalit ovat tulossa. Mutta kun talousvaliokunnan puheenjohtaja **Mauri Pekkarinen** (kesk.) otti vastaan hallituksen esityksen Euroopan luottolaitosten kriisirahastosta, salissa häntä kuuli vain yksi edustaja, **Simo Rundgren** (kesk.).

Esityksen mukaan suomalaiset pankit joutuvat siirtämään 1,2 miljardia euroa Suomen rajojen ulkopuolelle. Mutta esimerkiksi ketään perussuomalaista asia ei kiinnostanut tuon taivaallista. He tulevat haaskalle huutamaan taas, kun kaikki on myöhäistä.

PEKKA ALAROTU

MT 50 VUOTTA SITTEN – LA 3.10.

Autoilmoitus kertoi pikkujättiläisestä lokakuussa 1964.

Maatalousväki kunnallisvaaleihin

Huomenna ja maanantaina pidetään koko maassa kunnanvaltuustojen vaalit. Niiden tuloksesta riippuu, miten kuntien asioita hoidetaan seuraavan nelivuotiskauden aikana. Maataloustuottajaväestöllä on maalaiskuntien suurimpana väestöryhmänä tässä suhteessa ratkaiseva vaikutus, mutta samalla myös vastuu.

Kuntien menojen kasvaessa tulee kunnallinen verorasitus yhä raskaammaksi muodostuen kuntien tervettä kehitystä jarruttavaksi ja ehkäiseväksi tekijäksi. Maataloustuottajain velvollisuus kotikuntaansa ja omaa elinkeinoaan kohtaan on sen vuoksi huolehtia siitä, että jokainen heistä ja myös heidän äänioikeutetuista perheenjäsenistään osallistuu vaaleihin. Äänet on keskitettävä sellaisille ehdokkaille, joiden tiedetään pystyvän ja haluavan hoitaa kunnan asioita oikeudenmukaisella ja järkevällä tavalla ja jotka myös kaikissa vaiheissa uskaltavat rohkeasti puolustaa ja valvoa maatalousväestön oikeuksia kunnallisessa elämässä.

Maataloustuottajain Keskusliiton johtokunta

LARI LIEVONEN

Joensuun kouluissa ja laitoksissa tarjolla on niukoista ajoista huolimatta pehmeätä ja kotimaista lähileipää. Vaalean leivän menekki on moninkertainen ruisleipään verrattuna, mutta sitä on tarjolla vain keskimäärin kerran kuukaudessa.

Lähileipää kuntakeittiöön, kiitos!

Tarjouskilpailut on laillisesti mahdollista toteuttaa siten, että pienten paikkakuntien leipomot menestyvät niissä. Joensuu ympäristökuntineen näyttää tässä mallia.

Joensuun Pataluodon koulun ruokapalvelu-vastaava Auli Vornanen ja ruokapalvelu-työntekijä Anne Haantio asettelevat pehmeät leivät koreihin juuri ennen ruokatunnin alkua.

HANKINNAT

Paikallisuus on valttia

Ruokapalvelut muodostavat kuntien budjeteista 2–4 prosenttia, ja tästä elintarvikehankintoihin menee kolmannes.

Joensuussa leipomotuotteisiin käytetään vuodessa 150 000–160 000 euroa.

Koko Joensuun seudun hankintatoimen kolmen vuoden leipomotuotesumma on 1,3–1,4 miljoonaa euroa.

Maakuntaliiton laskelmissa on arvioitu, että miljoonan lisäostot paikallisilta toimijoilta loisivat 25 työpaikkaa, joista verokertymiä olisi 150 000 euroa.

Tulevaisuuden kilpailutuksissa hiilijalanjälki nousee nykyistäkin keskeisemmäksi tekijäksi. Se parantaa paikallisten tuottajien menestysmahdollisuuksia.

Yhden kouluaterian elintarvikkeiden kustannus on noin euron, josta leivän osuus on noin 15 senttiä.

JOENSUU (MT)

Viime keväänä Joensuun seudun hankintatoimi paiski riuskasti töitä: seitsemän henkilön voimin leipomotuotteiden tarjouskilpailu muotoiltiin niin, että paikalliset leipomot saattoivat osallistua kilpailuun esimerkiksi yhdellä tuotteella tai yhdellä maantieteellisellä alueella.

Rivejä taulukoihin tuli lisää, mutta se oli vain käytännön järjestelykysymys, hankintapäällikkö **Mika Purmonen** vakuuttaa.

Kilpailun tuloksena vaikkapa Rääkkylän ja Outokummun kouluissa ja terveyskeskuksissa syödään nyt omien pitäjien leipojien tuotteita.

Joensuun kaupunkialueella suurissakin määrissä pärjäsivät nurmeslaiset leipomot, jotka tekevät yhteistyötä muun muassa kuljetuksissa.

”Kunnista on tullut paljon lähiruoka-aloitteita, ja me selvitimme, miten kilpailutuksen pystyy hankintalain rajoissa toteuttamaan, ja se onnistui”, Purmonen iloitsee.

”Tähän mennessä olemme ainut paikka Suomessa, joka on mahdollistanut tasavertaiset mahdollisuudet myös pienille leipomoille.”

Leipomoilta toivotaan myös kortit, joista ruokailijat näkevät helposti, mikä leipä on kyseessä ja mikä leipomo sen on tehnyt. Tässä on tarjolla nurmeslaisen Pielispakarin vuokaleipiä.

Uudet leipomotuotteet on tänä syksynä saatu joka kerta ajoissa perille, kertovat hankintapäällikkö Mika Purmonen, Pataluodon koulun keittiön vastaava Eija Lehtinen ja Joensuun kaupungin ruokapalvelusuunnittelija Sinikka Pussinen.

Paikallisuutta lisää ensi vuonna

Purmonen luotsaa useille kunnille, kuntayhtymille, osakeyhtiöille ja yhdistyksille elintarvikkeiden kilpailutuksen käytännön toteutuksesta vastaavaa Joensuun seudun hankintatoimea.

Leipomotuotteet olivat nyt ensikokeilu, ja seuraavaksi samaa menetelmää käytetään kaikissa muissa elintarvikkeissa.

”Kilpailussa pärjäämisessä ratkaisevia asioita ovat lähinnä ravintoarvot ja toimitusvarmuus, ei niinkään hinta. Hintaasiaa paisutellaan usein liikaakin”, Purmonen pohtii.

Tällä hetkellä palaute kannustaa jatkamaan, vaikka työmäärä virastossa on ensi vuonna melkoinen.

Uutuutena Joensuun seudulla elintarvikeyrittäjille ja -tuottajille tarjotaan hankintaasiamiehen apua tarjousten laatimiseen.

Joensuun seudun kehittämisyhtiö Josek on hankintaasiamiehen toimen perustanut tänä vuonna, koska monipolvisten tarjousten laatiminen ei ole helppoa.

”Hankinta-asiamiestoimintaa on tarjolla eri tavoin eri puolilla maata”, Purmonen valottaa Varsinais-Suomesta etenkin Helsingin seudulle jo levittäytynyttä yrittäjäjärjestöjen tukimuotoa.

Toimintavarmuus on tärkeätä

Joensuun kaupungin ruokapalvelusuunnittelija **Sinikka Pussinen** sanoo, että leipäkokemukset tältä syksyltä ovat yksinomaan myönteisiä. Kaikki on saatu ajallaan, vaikka annosmäärä on 10 000 kappaletta päivässä.

”Jokaiselle alueelle valittiin kolme parasta toimittajaa, jotka täydentävät toisiaan. Yhdeltä leipomolta voi tulla esimerkiksi pelkät karjalanpiirakat ja toiselta ruisleivät”, Pussinen summaa.

Joensuun kouluihin ja hoivalaitoksiin leipä tulee Nurmeksesta Pielispakarista ja Porokylän leipomosta eikä esimerkiksi ulkomaisista leipomoista.

”Nykyasiakkaat ovat valveutuneita. Esimerkiksi lukiolaisilta olemme saaneet hyvää palautetta luomusta ja siitä, että salaatteja on monipuolistettu.”

”Lähiruokaa painotamme juuri leivässä, perunassa ja salaattiraaka-aineissa sekä marjoissa.”

Vaalealla kova menekki

Luomuleipää tarjolla on keskimäärin kerran kahdessa viikossa, vaaleata sekaleipää kerran kuussa. Ja silloin, kun sitä on, menekki on moninkertainen ruisleipään verrattuna.

”Iloinen olen siitä, että meillä vielä on pehmeä ruisleipä vaihtelevissa muodoissa ruokalistoilla. Vaikeata on pienenevillä budjeteilla pystyä ravintosuositukset täyttäviä ateriakokonaisuuksia kehittelemään”, Pussinen sanoo.

Läheltä hankalimmin saatavia elintarvikkeita ovat Pussisen ja Purmosen kokemuksen mukaan kala ja liha.

Ensi vuonna nähdään, miten paikalliset tuottajat innostuvat osallistumaan tarjouskilpailuun ja miten menestyvät.

LIISA YLI-KETOLA

Vaihtelu on aina hyväksi

Joensuun Pataluodon koulussa ruokatunti alkaa: tumma kierrepasta, jauhelihakastike sekä salaatit ja leipä siirtyvät vauhdilla linjastolta oppilaiden lautasille.

Päivän leipänä pitäisi olla vakkalimppu, mutta Maaseudun Tulevaisuuden leipäjutun takia leipomot ovat innostuneet toimittamaan näyteleipiään, rouheista sekaleipää muun muassa, tarjolle monen oppilaan riemuksi.

”Vaihtelu on aina hyväksi”, sanoo 15-vuotias **Sakari Heiskanen**.

Hänen pöytäseurueessaan **Rasmus Lavikainen** on ottanut ateriakseen pelkästään pari leipäpalaa.

”Söin tukevan aamupalan ihan äskettäin”, hän perustelee.

Kovin tyytyväinen Lavikainen ei ole koulun kaikkiin leipiin:

”Näkkäri on omituisen kuivan kosteata.”

Tommi Turunen ottaisi useammin vaalean leivän päiviä, jos saisi valita.

Tatu Karvosen mielestä lämmin ruislimppu olisi parasta, näkkileivän fani hän ei ole.

Ruokapalvelusuunnittelija **Sinikka Pussinen** tietää, että valitettavasti ihan lämpimän tuoretta ruisleipää ei kouluihin saada, koska jo siivuttamaan pääsy vaatii tiettyä odottelua.

”Ruispaloja meillä ei ole, koska niissä suolapitoisuus ylittää rajat.”

LIISA YLI-KETOLA